

21/05/2023

לכבוד:

רפי אלמליח, מנכ"ל מנהל התכנון
עודד פלוס, יו"ר הוועדה המחוזית דרום לתכנון ובנייה
תומר גוטהלף, מתכנן מחוז דרום

שלום רב,

הנדון: קידום מיזמים להפקת פצלי שמן במישור רותם ובאתר אורון

אנו פונים אליכם בבקשה שלא לאפשר את קידום הפרויקט להקמת מפעל להפקת דלק מפצלי שמן במישור רותם (תכנית 656-0778449), כמו גם את המיזם העתידי להקמת מפעל מלט תוך שימוש בפצלי שמן באתר אורון, בשל חומרת האיום הכרוכה מקידומם.

נזכיר כי בהחלטה משותפת של משרד האנרגיה והמשרד להגנת הסביבה, שהתקבלה ביום 18.02.2020, נאמר כי לאור ההשלכות הסביבתיות ובשל טביעת הרגל הכרוכה בתהליך, לא יוענקו רישיונות חדשים לחיפוש והפקה של פצלי שמן. למרות זאת, הוחרגו שני הרישיונות שכבר הוענקו במישור רותם ובאורון, וסוכם כי תוכניות אלו ייבחנו לאור קריטריונים סביבתיים שייקבע המשרד להגנת הסביבה. בעוד הנחיות לעריכת תסקיר השפעה על הסביבה עבור התוכנית שמקדם תאגיד רא"מ הוגש ב-28.6.2020, בהתאם להחלטת הוועדה המחוזית לתכנון ובנייה בנושא, בחלוף כ-3 שנים טרם הוגש התסקיר לבחינת המשרד להגנת הסביבה. יש לציין בהקשר זה כי ההליך התכנוני כולו נעשה ללא קבלת הרשאה לתכנון על השטח הנדון.

נציין כי עבור מיזם הפקת פצלי שמן באתר אורון, חברת "שפיר תעשיות בע"מ" קיבלה ממשרד האנרגיה תעודת תגלית להפקת פצלי שמן כחומר גלם לטובת הקמת מפעל מלט, בכפוף להמשך קידום התכנית במוסדות התכנון.

עדויות מרחבי העולם מלמדות כי כריית פצלי שמן לצורך הפקת נפט היא שיטה בעלת השלכות סביבתיות מקומיות וגלובליות כבירות: יעילות אנרגטית נמוכה, הגברת פליטות גזי חממה, יצירת זיהום אוויר מקומי, יצירת פסולת והרעלת קרקעות, שימוש נרחב במשאבי מים וזיהום מקורות מים. זאת ועוד, תוצר פצלי השמן הוא נפט, דלק פוסילי מזהם.

השלכות אלו הוכרו גם על ידי חברי הוועדה המחוזית דרום, בישיבת מליאה שנערכה ב-4.5.2020 בנושא המיזם במישור רותם, ביחס אליו נאמרו הדברים הבאים:

- "כריית פצלי שמן והפקת אנרגיה מהם מהוות מקור פליטה משמעותי של מזהמים והן עומדות בסתירה למדיניות המתמשכת של ישראל למעבר לאנרגיות מתחדשות ופעולה להפחתה משמעותית של השימוש בנפט לתחבורה, והחלפתו בתחליפי דלקים."
- "קידום התכנית שתאפשר הפקת אנרגיה מפצלי שמן, אינה עולה בקנה אחד עם היעדים של מדינת ישראל להפחתת מקורות פליטה."
- "הובלת כמויות גדולות מאוד של פסולת פלסטיק מכל הארץ ל"מישור רותם" המרוחק, רק על מנת שתשתלב עם עיבוד פצלי השמן בהליך של פירוליזה, במקום למחזר אותה ולטפל רק בשאריות המיון בסמוך למקור היווצרותה, עומד לכאורה בניגוד למדיניות הנוכחית לטיפול בפסולת של המשרד להגנת הסביבה ושל המועצה הארצית לתכנון בנייה."
- "ההכרח להוביל כמות גדולה של נפט במכליות כביש מ"מישור רותם" הנמצא במזרח הנגב אל בתי הזיקוק באשדוד או בחיפה, תוך העמסת כבישי הארץ במכליות רבות מהווה חסרון גדול מאוד של התהליך המוצע."

בעוד היוזמה האמורה במישור רותם משווקת בתור מפעל למחזור פסולת פלסטיק תוך שימוש בהפקת אנרגיה מפצלי שמן, בפועל מדובר ביוזמה שאין לה אח ורע בעולם, ובשום צורה באופן מסחרי ואף לא בשלבי פיילוט מתקדמים. הניסיון לקדם את מיזם רא"מ כפתרון למשבר הפלסטיק בישראל, הוא ניסיון בוטה לעיוות פני הדברים, שכן מיזם המשלב כ-200,000 טון פסולת פלסטיק ובמקומם מתכנן לייצר כ-1.3 מיליון טון של אפר שריפה רעיל משילוב של 2 מיליון טון פצלי שמן, הוא מפעל להפקת דלקים מזהמים מפצלי שמן ובוודאי לא מפעל להשבת אנרגיה וטיפול בפסולת.

לסיום, רק לאחרונה נודע לנו כי חברת רא"מ [העבירה](#) לרשות ולבורסה לניירות ערך את הממצאים של תסקיר המנתח את ההשפעה הסביבתית של הפרויקט לאורך מהלך חייו (Life Cycle Assessment), ומציג תרחישי הפחתת פליטות גזי חממה ומזהמי אוויר. עם זאת, התסקיר המלא לא פורסם, ובחינה מעמיקה של הממצאים מעלה חשש כי מדובר במידע חלקי ובלתי מהימן, תוך שימוש בהערכות שנעשו בתנאים אידאליים של מעבדה או מודלים. משפט מסוף המכתב מאשר את אי-הוודאות בכל הנוגע לפרויקט: "המידע דלעיל ככל שהוא נוגע לתוצאות סופיות של פרק ה-LCA מתסקיר השפעה על הסביבה הינו מידע צופה פני עתיד כמשמעותו בחוק ניירות ערך, אשר אין ודאות בהתקיימם, בשל תלותם בגורמי סיכון אשר הינם אופייניים לפעילויות מסוג זה".

בשם הארגונים החתומים, ולאור הטיעונים שהוצגו לעיל, אנו מבקשים מכם לדחות את בקשות החברות, ולא לאפשר את קידום המיזמים להפקת פצלי שמן במוסדות התכנון.

בברכה,

דרור בוימל
 מנהל תחום תכנון
 החברה להגנת הטבע

דנה כהן
 ראשת תחום אקלים וקשרי ממשל
 גרינפיס ישראל

העתקים:

אמיר זלצברג, מתן לוינסון, עדית אורלב, מחוז דרום, המשרד להגנת הסביבה
 שי טחנאי, נציג ארגוני הסביבה בועדה המחוזית דרום, החברה להגנת הטבע
 יונתן אייקנבאום, מנהל גרינפיס ישראל